

Dr. Craig Keener, Matthew, Hotuba ya 5, Mathayo 2-3

© 2024 Craig Keener na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. Craig Keener katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Mathayo. Hiki ni kipindi cha 5, Mathayo 2-3.

Tukichukua katika Mathayo 2, tumemaliza Mathayo 1 hivi punde katika utangulizi na kuendelea sasa hadi Mathayo 2.

Baadhi ya wahusika wanatoka katika Mathayo sura ya kwanza, Yesu, Mariamu, na Yosefu. Lakini pia tuna seti mpya ya wahusika, wahusika watatu au vikundi vya wahusika. Tunao Mamajusi, wanajimu wa Kiajemi.

Tunaye Herode, mfalme wa Wayahudi, ingawa yeye ni Mwedomi na hakupaswa kuruhusiwa kuwa mfalme. Lakini kwa vile Waedomu walilazimishwa kugeukia dini ya Kiyahudi, nadhani iliruhusiwa. Na pia, alikuwa na nguvu ya kisiasa ambayo tutazungumza hivi karibuni.

Na waandishi na makuhani wakuu ambao walikuwa wachungaji na maprofesa wa seminari wa siku hizo, kama tulivyotaja hapo awali. Naam, Mamajusi huonekana mara kwa mara kama waigizaji wa kipindi cha Mashariki na cha awali cha Babeli na kipindi hiki wenye hekima wa Uajemi. Kwa desturi, walikuwa washirikina.

Wakati fulani, wakawa Wazoroastia. Hatujui ilikuwa ni nini wakati huu. Lakini neno Mamajusi linaonekana katika tafsiri za Kigiriki za Danieli kwa ajili ya maadui wa Danieli.

Kwa hivyo, hawa sio watu ambao ungetarajia moja kwa moja watakuwa watu wazuri unaposikia hadithi kwa mara ya kwanza au kwa kawaida watu wa Kiyahudi hawakutarajia hawa kuwa chanya, haswa kwa sababu neno Magoi , Mamajusi, lilitumika pia kwa wachawi waovu katika ulimwengu wa Ugiriki, ambao walizingatiwa kuwa mbaya sana. Angalia pia ambapo mamajusi hawa wanapata habari kuhusu mambo. Wanayajua mambo kwa Ishara mbinguni.

Naam, mwili fulani wa mbinguni, nadhani ilikuwa Jupiter, iliashiria ufalme. Mwingine alisimama Yudea. Na hivyo, wakati hizi iliyokaa, kwamba kupendekeza mtawala mwenye nguvu kuzaliwa katika Yudea.

Na kwa kweli kuna idadi ya nadharia tofauti kuhusu kile nyota ilikuwa ambayo waliona. Lakini kati ya uwezekano kadhaa ambao wanaastronomia wanapendekeza, uwezekano mkubwa zaidi ni miaka michache kabla ya kifo cha Herode katika mwaka

wa 4 KK, ambayo inalingana na kile tunachojua kuhusu hili. Yesu pengine hakuzaliwa katika mwaka wa kwanza.

Labda alizaliwa mahali fulani karibu sita au labda hata saba KK. Sasa, inaonekana , kwa tukio hili moja katika historia, Mungu alichagua kuwasiliana kwa njia ya pekee na watu waliokuwa wakitazama nyota. Na nyakati fulani Mungu huweka jambo fulani katika utamaduni ambapo ingawa limekatazwa kikawaida, Mungu atatumia hilo kuwa njia ya sisi kuwafikia watu kwa habari njema.

Hatufanyi kitu kibaya, lakini wanaweza kuwa wamefanya jambo baya. Lakini je, Herode angesikiliza wanajimu? Naam, unajimu ulizingatiwa kuwa sayansi ya siku zake. Na hata Wayahudi katika kipindi hiki walifikiri kwamba, vizuri, unajimu ungeweza kutabiri wakati ujao wa Mataifa.

Haina udhibiti wowote juu ya mataifa na inatabiri tu. Nyota hazidhibiti siku zijazo. Watawala waliogopa sana kometi kwa sababu ilifikiriwa kuwa nyota za nyota zingeonyesha kifo cha mtawala.

Ilisema kwamba Nero, wakati watu walipomripoti juu ya comet, aliwaua baadhi ya wakuu na kusema, ah, comet ilikuwa ikionyesha kifo chao na sio changu. Inasemekana pia kwamba Vespasian alipokuwa kwenye kitanda chake cha kufa, aliambiwa juu ya comet yenye nywele ndefu. Hiyo ndiyo waliita comet yenye mkia mrefu.

Na alisema hiyo lazima iwe kifo cha Kaizari wa Parthian ambayo inashangaza kwa sababu Waparathi walijulikana kwa nywele zao ndefu. Na kisha Vespasian akafa. Lakini mara nyingi watawala walikuwa na matatizo na wanajimu kwa sababu hawakutaka watu watabiri kifo chao.

Wayahudi walichukua baadhi ya maadili haya ya unajimu ili kufikia karne ya sita huko Galilaya, unaweza kuwa na sinagogi sakafu yake ni picha ya nyota ya nyota na Helios, mungu jua, katikati. Hili halikuwa jambo ambalo baadaye marabi wangeridhia, lakini ilikuwa ni njia ambayo baadhi ya Wayahudi walikuwa wakitekeleza imani yao. Hata katika karne ya kwanza, tuna Josephus na Philo wakiandika katika kipindi hiki, wakieleza mambo mbalimbali katika hema la kukutania au hekalu kwa mwanga wa makundi ya nyota.

Kwa hiyo, kuna watu walikuwa makini na hili siku hizi. Na haishangazi kwamba Herode alifanya hivyo. Bethlehemu ilikuwa maili sita tu kutoka Yerusalemu.

Ilikuwa karibu na Herodia , ikulu ya Herode. Kwa hiyo, Herode angeweza kweli kukaa katika jumba la kifalme katika Herodiamu na kutuma askari kuwaua watoto. Msafara wa ukubwa huu haungetoweka tu.

Kwa kawaida, ingepitia. Mara tu ilipoingia Yudea, ingekuja Yerusalemu na kisha kuchukua barabara kuelekea kusini kuelekea Bethlehemu. Msafara ulipokuwa ukijitayarisha kuondoka na kurudi mashariki ili kufika kwenye barabara kuu ya kaskazini, kwa kawaida wangechukua barabara ya kaskazini kilometa sita kurudi Yerusalemu.

Herode anawatarajia warudi kupitia Yerusalemu. Na Herode anajua kwamba wakirudi Yerusalemu, wana wajibu wa kusimama na kuzungumza naye kwa sababu yeye amewajibu kufanya hivyo. Hashuku kwamba wanaweza kuamua kuchepuka na kuchukua barabara ya kusini na kuzunguka ili kurudi.

Sasa, nitakuambia mambo fulani kuhusu Herode Mkuu ili uelewe kwamba tabia yake hapa ni ya tabia. Hatuna ukatili wake wote uliorekodiwa kwa ajili yetu na Josephus, mwanahistoria wa Kiyahudi kutoka wakati huu, lakini tuna mengi sana yaliyorekodiwa. Rumi ilipoanza kupanuka, vikundi vingine vya Yudea vilitafuta msaada wa Warumi dhidi ya vikundi vingine vya Yudea.

Wakasema, utusaidie, tuweke mamlaka juu ya Yudea, kisha tutakuwa sehemu ya milki yako. Hatimaye, Roma iliwasaidia kushinda na waliisaidia Roma kupata mamlaka. Na Roma ikasaidia kumweka Herode Mkuu mamlakani.

Herode alihakikisha kwamba wakuu wa eneo la Yerusalemu, Sanhedrini yake, ambalo lilikuwa neno zuri la Kigiriki kwa baraza, kama vile seneti, baraza la jiji, au jambo kama hilo, lilihakikisha kwamba Sanhedrini inamuunga mkono. Aliwaua wakuu waliokuwepo na kuwaweka wafuasi wake wa kisiasa madarakani. Je, hiyo ni kwa ufahamu wa kisiasa wenye akili? Hilo si jambo, kwa njia, kwamba unapaswa kufanya mazoezi katika kanisa na wasumbufu katika kanisa.

Natania tu, lakini huyo ni mwanasiasa hatari sana hapo. Silika zake za kisiasa zilikuwa bora. Kwa bahati mbaya, alikuwa rafiki wa Antony, lakini alikuwa maadui wa Cleopatra, ambaye alikuwa mpenzi wa Antony.

Hilo huwa halifanyiki vizuri sana, lakini alikaa na urafiki na Antony hadi Antony alipofariki. Kaisari, baadhi ya wafuasi wa Kaisari, waliwaua Antony na Cleopatra. Na kwa hiyo, wakati Octavia Kaisari, ambaye pia alijulikana kama Augusto baadaye, Augusto alipokuwa mtawala mpya, Herode alijitolea kuwa rafiki yake badala yake.

Alisema, unajua, nilikuwa marafiki na adui yako, lakini unaona jinsi mimi ni rafiki mwaminifu kwa sababu nilikaa naye urafiki hadi akafa. Kwa hiyo, unaona kwamba ninaweza kuwa rafiki mwaminifu na ninataka kuwa rafiki yako sasa. Na Kaisari kweli alisema hilo ni wazo zuri.

Unaweza kuwa rafiki yangu pia kwa sababu najua utakuwa rafiki mwaminifu. Herode akawa mjenzi maarufu. Aliweka wakfu mahekalu kwa ajili ya miungu mingine katika miji mingine, hasa mahekalu kwa heshima ya Kaisari.

Lakini katika Yerusalemu, alianza hasa hekalu kubwa zaidi la ulimwengu wa kale, hekalu la Mungu mmoja wa kweli. Kwa sababu watu wa Kiyahudi walikuwa na hekalu moja tu, walikuwa na Mungu mmoja tu na hekalu moja tu, waliweka rasilimali zao zote kwenye hekalu hili. Katika Sebast , ambayo ilikuwa kwenye magofu ya Samaria ya kale, alijenga hekalu kwa heshima ya Kaisari.

Labda ilionekana bora wakati huo. Huko Yerusalemu, alijenga hekalu la Mungu mmoja wa kweli. Watu wa Kiyahudi kutoka katika ulimwengu wa Kirumi na zaidi upande wa mashariki katika Parthia na Uajemi pia waliheshimu hekalu hili.

Lakini baadhi ya mapambo yake yalikuwa kidogo sana ya Mataifa kwa Mafarisayo. Kwa hiyo, ulikuwa na waalimu kadhaa wa Kifarisayo waliokuwa na wanafunzi wapatao 50 na walikuwa wakiwafundisha wanafunzi wao jinsi tai huyu wa dhahabu katika hekalu la Herode alivyokuwa tatizo. Ilikuwa ya Kirumi sana.

Kwa hiyo, walichofanya, ni kwamba walijaribu kumshusha huyu tai wa dhahabu. Kwa hiyo, Herode akawaamuru wauawe. Herode alikuwa hata kisiasa kuhusu baadhi ya ndoa zake nyingi.

Herode alimwoa Mariamne, ambaye alikuwa binti wa kifalme wa Makabayo. Angemthibitisha na watu. Herode alikuwa wa uchimbaji wa Waedomu.

Hilo halikupita vizuri sana. Lakini Mariamne alikuwa mke wake kipenzi. Alikuwa na idadi ya wake.

Lakini, kwa bahati mbaya, mtu fulani alimshtaki kwa uwongo kwa uzinzi. Na hivyo kupuuza siasa kwa mara moja, Herode aliamuru anyongwe hadi kufa. Baadaye aligundua kutokuwa na hatia na alijisikia vibaya.

Kwa hiyo, akauita mnara katika jumba lake kwa jina lake. Alikuwa na minara mitatu katika kasri lake, Hippicus , Phaseal , na Mariamne. Mmoja aliyeitwa kwa jina la rafiki yake mpendwa aliyekufa, mmoja aliyeitwa kwa jina la kaka yake mpendwa aliyekufa, na mmoja aliypewa jina la mke wake mpendwa aliyekufa, ambaye alikuwa amemuua kwa mashtaka ya uwongo.

Herode pia hakupenda mashindano. Kaka wa mtoto wa Mariamne alikuwa kuhani mkuu na alikuwa akipata umaarufu sana, maarufu sana. Na Herode hakupenda mashindano.

Kwa hivyo, hii haikuwa muhimu kisiasa. Kwa hiyo, kijana huyo alipata ajali ya kuzama kwenye kidimbwi ambacho akiolojia inafichua kilikuwa na kina cha futi tatu tu, kina cha mita moja tu. Labda kuhani mkuu alikuwa mfupi sana, lakini ninashuku kwamba badala yake, lilikuwa ni mchezo mchafu.

Herode alikuwa na wivu wa kichaa. Hakuna anayeweza kuwa mfalme isipokuwa yeye. Alisikia kwamba wanawe wawili walikuwa wanapanga njama dhidi yake.

Kwa hiyo, aliwaamuru wauawe lakini baadaye akagundua kwamba hawakuwa na hatia. Zilikuwa zimeandaliwa. Baadaye, mwana mwingine alikuwa akipanga njama dhidi yake.

Kwa hiyo, Herode aliamuru auawe pia, ingawa Herode alikuwa karibu kufa wakati huu. Mfalme Augusto inadaiwa alisema, na hii inaweza kuwa hadithi ya kweli, lakini inaonyesha uhakika kuhusu Herode, bora kuwa mmoja wa nguruwe wa Herode kuliko mmoja wa wanawe. Herode alijali sana sifa yake.

Na natumai hautajali picha zangu, lakini nilihitaji tu picha yoyote ambayo ilikuwa ya bure. Kwa hiyo, nilichukua picha ya mazishi. Hata hivyo, Herode alijali sana sifa yake.

Alitaka watu waomboleze akifa. Kwa hiyo, aliacha amri kwa shemeji yake kwamba atakapokufa, baadhi ya wakuu ambao alikuwa amewakusanya wauawe ili kuhakikisha kwamba watu wataomboleza siku ambayo alikufa. Lakini alipokufa, kwa kweli aliwakomboa na kulikuwa na furaha katika nchi.

Kuna methali kuhusu hilo katika kitabu cha Mithali. Kwa hiyo kuna furaha mtawala mwovu anapokufa. Je, inashangaza kwamba Herode angewaua watoto wachanga wa kiume wa Bethlehemu? Sasa, ikiwa tunatazama maandishi, tunaona kitu, sio msingi huu tu, lakini kwa kweli tunaangalia maandishi yenyewe.

Tunaona ubadilishaji wa wahusika katika mwanga wa Agano la Kale. Mungu mara nyingi hutushangaza kwa sababu adhabu ya kibiblia kwa wanajimu kama aina ya waaguzi ilikuwa kifo. Lakini hawa walikuja kumwabudu mfalme wa Wayahudi.

Naam, mfalme wa Agano la Kale aliyewa wana wa kiume wa Bethlehemu, aliyewaua wana wa kiume wa Israeli, alikuwa ni Farao. Na pia, Wayahudi wanaweza kufikiria Antiochus IV Epiphanes, ambaye aliua watoto wengi. Akina mama Wayahudi waliposisitiza kutahiriwa kwa watoto wao, aliamuru watoto wachanga wauawe, waning'inizwe shingoni mwa mama yao, na kuwatupa nje ya kuta za Yerusalemu.

Zungumza kuhusu baadhi ya watawala waovu. Hawa walikuwa baadhi ya watawala waovu. Kwa hiyo, watu wa Kiyahudi walipofikiri juu ya wapagani, waliweza pia kufikiria jinsi watu wa mataifa mengine wangewaacha watoto wachanga au wakati

mwingine kuua watoto wachanga, jambo ambalo Wayahudi walitambua kuwa lilikuwa baya sana.

Hawangefanya hivyo kamwe. Kwa hiyo hapa una mfalme wa watu wa Kiyahudi akitenda kama mpagani, akitenda kama mfalme wa kipagani. Kinyume kabisa cha Mamajusi, ambao wanaweza kuchukuliwa kuwa wapagani, lakini walikuja kumwabudu mfalme wa Wayahudi.

Lakini watu katika simulizi ambao wanaweza kututisha zaidi ni walimu wa Biblia. Kwa sababu Maandiko yaliwaambia Mamajusi mahali pa kwenda. Huenda mamajusi walikuwa wakimfuata nyota huyo, huenda ilikuwa ikisonga mbele yao.

Kuna maoni tofauti juu ya jinsi hiyo ilifanya kazi haswa. Ikiwa kulikuwa na hadithi au nyota tu iliwaambia itakuwa Yudea. Na kwa hiyo, wanafika Yudea na hawajui waende wapi baada ya hapo.

Lakini kwa vyovyote vile, hata unavyoitazama nyota, nyota hiyo ilikuwa ikiwapa mwelekeo wa jumla. Lakini wafikapo Yerusalemu, mahali ambapo jumba la kifalme liko, ambako walitazamia mtoto huyo azaliwe akiwa mfalme, Herode alazimika kushauriana na watu wake wenye hekima. Na hapo akawauliza waandishi na wakuu wa makuhani na wazee, wataalamu wa Biblia wa siku hizo.

Lo, na walijua kabisa. Naam, mfalme huyu atazaliwa, Mika sura ya tano, mstari wa pili. Bila shaka, mistari hiyo imeongezwa baadaye, lakini Mika sura ya tano na mstari wa pili, atazaliwa Bethlehemu.

Kwa hiyo, Mamajusi wanaendelea na safari yao na msafara wao hadi Bethlehemu. Na mamajusi wa Herode wanafanya nini? Inavyoonekana, hawafanyi chochote. Sasa, kihistoria, unaweza kukumbuka, hawa pengine ni watoto wa vibaraka wa kisiasa wa Herode aliowaweka madarakani wakati Herode alipoanza kutawala kama mfalme.

Lakini ukiangalia maadili katika injili ya Mathayo, ninamaanisha, hapa Mamajusi huenda, lakini watu waliojua Biblia vizuri zaidi, hawafanyi lolote. Kuijua Biblia si jambo pekee tunalopaswa kufanya. Tunapaswa kuitii Biblia.

Tunapaswa kuchukua kwa uzito wa kutosha ili kufanyia kazi kile tunachojifunza. Hawakwenda. Na kizazi kimoja baadaye, waandamizi wa waandishi hao na makuhani hawa wakuu walitaka Yesu auawe.

Hakuwa mtoto tena. Na mstari kati ya kumchukulia Yesu kuwa kirahisi na kumtaka aondoke njiani unaweza kuwa mwembamba nyakati fulani. Tunahitaji kumfuata Yesu na sio kuzungumza tu juu yake.

Sasa, wakati Familia Takatifu inapoenda Misri na kukaa huko, kwa kweli si kama kwenye picha hapa kwa sababu piramidi ziko Kusini mwa Misri, na Yesu na familia yake wangeenda Kaskazini mwa Misri, kwenye eneo la Delta. Lakini Aleksandria lilikuwa jiji kubwa sana, labda jiji la pili kwa ukubwa katika Milki ya Roma. Na Wagiriki wa Alexandria, Aleksandria walikuwa wameasisiwa na Aleksanda Mkuu na wafuasi wake wa Kigiriki na wafuasi wa Makedonia.

Watu walijiona kuwa Wagiriki. Walianzisha jiji la Aleksandria na walilizungumza kama Aleksandria karibu na Misri, ingawa Misri ilikuwa milki ya kifahari karne nyingi kabla. Katika kipindi hiki, Wagiriki waliidharau Misri.

Na kwa hivyo, walizungumza juu ya Aleksandria kama karibu na Misri, ingawa ilikuwa kweli katika eneo la Delta la Misri yenyewe. Labda robo moja hadi theluthi moja ya Aleksandria ilikuwa ya Kiyahudi na robo nyingine ilikuwa Misri ya huko. Na kisha Wagiriki waliokaa huko, walisema, hapana, sisi ni raia pekee.

Nyie wengine mmekuja mjini kwetu. Nyinyi ni wageni. Kwa hiyo, kulikuwa na Wayahudi wengi sana katika kipindi hiki.

Walikabili mauaji ya halaiki kweli mwanzoni mwa karne ya pili. Lakini Misri ilikuwa ni mahali pa kukimbilia kwa muda mrefu. Ilikuwa ni mahali pa kukimbilia wakati wa Yusufu ikiwa unamkumbuka Yusufu katika kitabu cha Mwanzo.

Lakini hapa tuna kitu kama mabadiliko ya Kutoka. Kumbuka katika kisa cha Musa katika Kutoka 4:19, ilisema, wale waliotafuta uhai wako wamekufa. Unaweza kurudi Misri sasa.

Naam, hapa ni wale waliotafuta uhai wa Yesu huko Yudea ambao wamekufa na wanaweza kurudi kutoka Misri. Kwa hiyo, Misri inakuwa mahali pa kukimbilia na Yerusalemu inakuwa mahali pa hatari. Kulikuwa na mila za Kiyahudi pamoja na mapokeo ya Wakristo wa awali kuhusu Yesu huko Misri.

Lakini hata hivyo, Mathayo sura ya pili, mstari wa 13 hadi 18, inazungumza kuhusu mtoto aliyeteswa. Mapokeo ya Kiyahudi yanahusisha kukaa kwa Yesu Misri na uchawi kwa sababu Wayahudi ambao hawakumwamini Yesu walisema, hapana, alifanya miujiza hii, lakini kama mchawi. Hakuna aliyekataa kwamba alifanya miujiza, lakini ilikuwa ni suala la kwamba zilitoka kwa Mungu au la.

Ikiwa unamjua Yesu na unamjua Mungu wa Agano la Kale, unajua kwamba Yesu ndiye anayekuja kufunua moyo wa Mungu. Mungu ambaye anaweza kuadhibu uovu wa wazazi juu ya watoto wa kizazi cha tatu na cha nne, lakini ambaye upendo wa agano na uaminifu wa agano ni kwa kizazi cha elfu cha wale wanaompenda na kushika amri zake. Yesu anatuonyesha moyo wa Mungu.

Kwa hivyo tena, ikiwa unamjua Yesu, unajua anamfunua Mungu. Ninamaanisha, yeye ametoka kwa Mungu waziwazi. Lakini hata hivyo, Mathayo sura ya pili, mtoto aliyeteswa.

Pia kuna utamaduni wa Kikristo wa Kimisri wa Yesu kukaa huko, lakini Mathayo ndiye chanzo chetu cha kwanza cha hii. Theolojia ya simulizi, Mungu alimlinda Yesu na familia yake. Ulinzi huu ulikuwa uthibitisho wa kimungu.

Na pia, inaibua kisa cha Musa, ikijumuisha baadhi ya hadithi kuhusu Musa ambazo zilisimuliwa kuhusu wazazi wa Musa kupokea ndoto kama onyo na kadhalika. Yesu anajitambulisha na urithi wa watu wake katika muktadha huu. Na tutazungumza zaidi juu ya hilo baadaye.

Na pia, tunamwona Yesu kama mkimbizi. Wayahudi wengi waliamini, na unapata hii katika Mekilta, ufafanuzi wa mapema wa Kiyahudi katika Kutoka. Wayahudi wengi waliamini kwamba Mungu alizungumza tu katika Nchi Takatifu au mara moja kwa wakati mahali pengine ikiwa ni mahali patakatifu karibu na maji, mahali safi karibu na maji.

Lakini tunaona hapa kwamba Mungu anafanya kazi nje ya nchi hiyo, kama tunavyoona katika Matendo 7 na vifungu vingine. Pia tunaona kwamba Yesu alikuwa mkimbizi. Israeli walikuwa na uzoefu wa kuwa mkimbizi.

Eliya alikuwa mkimbizi. Daudi alikuwa mkimbizi. Na tunamwona Yesu hapa kama mkimbizi asiye na mahali pa kulaza kichwa chake, hata kama mtoto mchanga.

Na hiyo inaonyesha kwamba anajitambulisha na hili katika mateso yetu, anajitambulisha na hili msalabani. Mke wangu alikuwa mkimbizi wakati wa vita katika taifa lake kwa muda wa miezi 18. Na alipoona hili, kwamba Yesu alikuwa mkimbizi, ilikuwa na maana sana kwake.

Na inaweza kuwa na maana sana kwetu tunapoteseka kukumbuka kwamba Bwana wetu aliteseka pia. Na anaelewa uchungu wetu. Anaelewa kile tunachopitia.

Pia, jambo la kuvutia katika kifungu hiki, kuna majina manne ya mahali katika Mathayo 2. Yesu anaenda kutoka sehemu moja hadi nyingine, bila pa kulaza kichwa chake. Sasa, baadhi ya watu wanataja hapa hadithi za kale kuhusu watoto wachanga na mashujaa wa Mungu kushinda. Lakini hadithi hapa ni karibu zaidi na hadithi ya Musa.

Tena, katika mapokeo ya Kiyahudi, mwandishi alitabiri kuzaliwa kwa Musa kwa Farao na ndoto ilionya baba yake Musa. Yesu anaenda Misri pamoja na mtu anayeitwa Yosefu. Na kuna madokezo haya yote.

Herode ni kama Farao mpya. Na pia, Yesu alikimbia. Ni lugha ambayo inatumika katika Kutoka 2:15 kwa Musa kukimbia katika tafsiri ya Kiyunani ya Agano la Kale.

Lakini hasa sambamba inakuwa wazi katika Mathayo 2:15, kutoka Misri nimemwita mwanangu. Hii imechukuliwa kutoka Hosea 11:1, ambayo pia inasema, Israeli alipokuwa kijana, nilimpenda. Sasa hii ni mistari sambamba katika Hosea.

Kwa hiyo, anachosema wakati anatoka Misri, nilimwita mwanangu, anazungumza juu yake alipowatoa watu wake Israeli kutoka Misri. Israeli mara nyingi iliitwa mwana wa Mungu katika Agano la Kale. Kwa hiyo, kifungu hicho hakikuwa kinazungumza moja kwa moja kuhusu Masihi katika muktadha wa Hosea.

Ilikuwa inazungumza juu ya Israeli wakati wa Kutoka. Je, Mathayo anapuuza muktadha hapa? Lakini Mathayo haichukui hili kutoka kwa Kigiriki, tafsiri ya kawaida ya Kigiriki ya wakati huo, matoleo ya kawaida ya Kigiriki ya wakati huo tunayoita Septuagint. Badala yake, Mathayo anatafsiri kwa usahihi Kiebrania peke yake, jambo ambalo lingenifanya nishuku kwamba huenda Mathayo anajua anachofanya.

Pengine pia anajua muktadha uliobaki. Kwa sababu Hosea 11, baada ya kusema juu ya Kutoka kwa kwanza, inazungumza juu ya Kutoka mpya katika Hosea sura ya 11, enzi mpya ya wokovu. Inaendelea na inazungumza zaidi kuhusu Kutoka.

Israeli alipokuwa kijana, nilimpenda kutoka Misri. Nilimwita mwanangu, niliinama chini, niliwalisha watu wangu kwa upendo, na kadhalika. Na kisha anazungumzia hukumu kwa sababu watu wake wanamuasi.

Naye anasema nitakutuma uende Ashuru kama ulivyokuwa huko Misri hapo awali. Lakini basi tuko kwenye mstari wa nane katika Hosea 11. Anasema, Ee Efraimu, nikufanyieje hili? Je! nitakufanyaje kuwa kama miji hii niliyoipindua kwa hasira yangu na kuwasha moto juu ya ghadhabu yangu? Badala yake, moyo wangu mwenyewe umepinduliwa ndani yangu na huruma zangu zinawaka.

Nitaita na watu wangu watakuja wakitetemeka kama ndege kutoka nchi ya Misri, kama njiwa kutoka nchi ya Ashuru. nitawakalisha tena katika nchi hii. Anazungumza juu ya Kutoka mpya, enzi mpya ya wokovu.

Na bila shaka, hivyo ndivyo Yesu amekuja kufanya. Yesu amekuja kurejesha watu wake. Amekuja kuwaokoa watu wake na dhambi zao.

Sasa misheni hiyo inaweza kukamilishwa kwa namna fulani ujio wa pili, lakini hakika katika ujio wa kwanza amezindua mwanzo huo. Sasa hii sio dhana tu ya kumtazama Mathayo. Inalingana na muktadha.

Mathayo mara kwa mara hufuata muundo huu. Katika sura ya nne ya Mathayo, una muundo hapa. Israeli walikuwa jangwani kwa miaka 40.

Yesu alikuwa jangwani kwa siku 40. Israeli walijaribiwa jangwani. Yesu anajaribiwa nyikani.

Mungu anawapa Israeli amri katika Kumbukumbu la Torati. Yesu ananukuu amri tatu kutoka Kumbukumbu la Torati kisha anatimiza amri hizo. Raheli analilia Israeli wakati wa uhamisho.

Raheli anawalilia watoto wa Israeli katika Mathayo sura ya pili. Na tutaona maelezo zaidi kuhusu hilo. Kwa kweli, Agano la Kale lenyewe mara nyingi hupendekeza miunganisho kama hii.

Ukiangalia katika kitabu cha Isaya, Isaya 42 hadi 44, mtumishi hapo anasemwa waziwazi kuwa ni Israeli, mteule wa Mungu. Isaya 42:18 anasema, ni nani aliye kipofu ila mtumishi wangu. Basi ni kiziwi mjumbe wangu ninayemtuma.

Tena, katika Isaya 49 :3 Israeli ni mtumishi wa Mungu. Lakini katika Isaya 49:5 mtumishi wa Mungu ni mmoja wa kuwarudisha Israeli kwake. Tena, katika Isaya 53 tunayo 52:13 hadi 53:12 kwamba tulichonacho ni yule anayeteseka kwa niaba ya Israeli.

Israeli walikuwa wametenda dhambi, lakini huyu, anasema hakuwa ametenda dhambi. Alikuwa akiteseka kwa niaba ya watu wake. Kwa hiyo, wakati Israeli inaposhindwa katika utume wa mtumishi, kuna mmoja ndani ya Israeli ambaye anakuja na kuwakilisha watu wote na kuteseka kwa niaba yao.

Na nadhani Mathayo anachora aina hiyo hiyo ya muunganisho na ataifanya kwa mojawapo ya vifungu hivi katika Isaya ambavyo tayari tuna uhusiano wake katika Agano la Kale lenyewe. Naam, kuuawa kwa watoto wa kiume wa Bethlehemu, hiyo inaweza kuwa ya kihistoria jinsi gani? Tunayo akaunti ya hilo mahali pengine kutoka kwa ulimwengu wa kale, lakini labda ilikuwa inategemea Mathayo. Mathayo labda ndiye akaunti ya kwanza.

Hatukutarajia kuipata katika Josephus kwa sababu Josephus anashughulikia tu masimulizi ya kifalme, hasa mambo ya Yerusalemu. Lakini inalingana na kila kitu tunachojua kuhusu tabia ya Herode na inafaa pia eneo likiwa maili nne hadi sita kusini mashariki mwa Bethlehemu. Herodiamu iko maili nne kusini- mashariki mwa Bethlehemu na Bethlehemu inaonekana kutoka huko na kadhalika.

Lakini Mathayo sio tu anasimulia hadithi hii bila huruma. Hii ni hadithi ya kusikitisha sana kwa watoto wengine na familia zao. Mathayo analaani ukosefu wa haki katika 2.16 na 2.17. Mara tano kifungu kinazungumza juu ya mtoto na mama yake.

Ni nini kinachoweza kuwa kisicho na madhara zaidi kuliko mtoto huyu na mama yake? Dikteta huyu ni mbishi kuhusu mtoto na mama yake. Mathayo hasimulii jambo hili kwa chuki, lakini anaomboleza na anatumia lugha iliyochukuliwa kutoka kwa Yeremia sura ya 31. Katika msiba wetu, ni nadra sana kutambua kazi kubwa ya Mungu katika historia, lakini hata katikati ya mateso yetu, ni sehemu ya hadithi kubwa zaidi.

Na Mwenyezi Mungu ameahidi siku ambayo haki itatawala. Katikati ya msiba huu, Mungu huhifadhi kusudi lake la muda mrefu kwa historia. Yesu anajitambulisha na uhamisho wa watu wake, kama vile alivyohusianisha na Kutoka kwao.

Sura ya pili katika mstari wa 18, kwa hiyo inanukuu Yeremia 31:15, ambayo inalinganisha uchungu wa Israeli katika uhamisho na kile kilichotokea Bethlehemu wakati huu. Inazungumza juu ya Raheli ambaye analia kwa niaba ya watoto wake pale katika Yeremia 31. Vema, kila mtu alijua Agano la Kale vizuri, na Mathayo anachukulia kuwa hadhira yake lengwa, wasikilizaji wake wa kimsingi wanalijua Agano la Kale vyema.

Kila mtu anayejua Agano la Kale anajua vizuri kwamba Raheli alizikwa karibu na Bethlehemu (Yeremia 35:19). Na kwa hivyo Mathayo anaweza kutengeneza Gezeri HaShavah isiyo wazi. Gezeri HaShavah ilikuwa mbinu ya kifasiri ya Kiyahudi ambapo ungechukua vifungu viwili vinavyozungumzia jambo linalofanana na ungeviweka pamoja. Kwa hakika, marabi wa baadaye walisema kwamba Yakobo alimzika Raheli huko ili aweze kuwaombea baadaye wahamishwa waliokuwa wanabebwa nyuma yake.

Sasa, ninaponukuu marabi wa baadaye, sisemi kwamba walichosema kilikuwa kweli. Ninaitumia tu kuonyesha jinsi watu walivyofikiria wakati huo. Lakini hapa kuna muktadha katika Yeremia 31.

Mungu anamfariji Raheli kisha Yeremia aendelea kutabiri kurudishwa kwa Israeli kwa sababu anasema, Israeli ni mwanangu mpendwa wangu, mtoto ninayependezwa naye. Kwa hivyo tena, hii iliunganishwa na kile alichosema hivi punde kuhusu mwana huko nyuma katika 2:15 akinukuu kutoka kwa Hosea. Na Yeremia pia anaendelea katika Yeremia 31:31-34 kusema juu ya agano jipya, kama vile Yesu katika Mathayo sura ya 26 atazungumza juu ya agano katika damu yake.

Waalimu wa Kiyahudi mara nyingi walipendekeza muktadha mzima wakati wangukuku mstari kwa sababu walitarajia kwamba walikuwa wakizungumza na watu waliojua kusoma na kuandika kibiblia, na ambao walijua muktadha mpana zaidi. Wakati mwingine inawakosa wasomaji leo ambao hawajui Biblia kama vile tunavyopaswa kufanya. Kisha inazungumza juu yao kukaa Nazareti.

Sasa watu wametofautiana kuhusu idadi ya watu wa Nazareti. Kulingana na akiolojia, wengine wanakadiria kwamba kulikuwa na wakaaji 500 tu huko Nazareti. Inategemea.

Wamechimba sehemu kubwa ya Nazareti, lakini namna gani ikiwa unaishi zaidi ya tunavyofikiria mipaka? Lakini kwa vyovyote vile, wengine wanakadiria wakazi wapatao 500 tu. Ilikuwa ni jumuiya ndogo sana. Unaweza kuona kwa nini katika Yohana 1:46 Nathanieli anasema, je, kitu chochote kizuri kinaweza kutoka Nazareti? Ni sifa mbaya lazima.

Ilizingatiwa kuwa ya kweli. Baadaye, baada ya kuharibiwa kwa hekalu, mojawapo ya kozi 24 za makuhani ilikaa Nazareti kwa sababu palionekana kuwa mahali safi. Wakazi walishika sheria za Kiyahudi kwa uangalifu sana.

Pottery inapendekeza kwamba idadi fulani ya wahamiaji Wayudea kutoka kusini zaidi waliishi hapa Galilaya katika Nazareti wakati fulani mapema. Kwa hiyo hilo lingendana vyema na familia ya Yosefu na labda ya Mariamu kutoka kusini zaidi katika eneo karibu na Bethlehemi na kisha kuishi hapa. Pia, Wakristo wa baadaye wasingevumbua Nazareti kama mahali pa Yesu kukua.

Ninamaanisha, ilikuwa ya kifahari katika ulimwengu wa kale kutoka mahali maarufu, Efeso, Athene. Unajua, kama ungeweza kusema unatoka Yerusalemu, kwa Wayahudi, hilo lilikuwa maarufu zaidi. Lakini ili kufanyiza malezi huko Nazareti, ni watu wachache sana ambao wangesikia kuhusu Nazareti ikiwa si Yesu nje ya Galilaya.

Useremala pia ilikuwa kazi yenye thamani sana bila shaka katika Nazareti kwa sababu Yesu alipokuwa bado mtoto, Sepphoris, ambayo ilikuwa mojawapo ya miji miwili mikuu ya Galilaya, ilichomwa moto kabisa katika uasi dhidi ya Warumi juu ya kodi. Kwa hiyo mara moja Herode Antipa, mtawala wa Galilaya, alianza kujenga upya Sepphoris. Kwa hiyo, nadhani nini? Ikiwa unaishi katika jumuiya iliyo umbali wa maili nne kutoka Sepphoris, ikiwa unaishi Nazareti au vijiji vingine vidogo vilivyo karibu nawe, labda ungeweza kupata riziki kwa muda ukiwa seremala au mwashi wa mawe.

Na katika kisa hiki, Yosefu na Yesu wote wanasemekana kuwa mafundi seremala. Inaleta maana nzuri ya eneo kihistoria. Sasa tukiangalia theolojia ya sura ya pili, aya ya 19 hadi 23, ikitua Nazareti.

Unajua, watu wanaweza kukosoa historia ya Yesu ya Nazareti. Baadhi ya watu ambao hawakuwapenda wafuasi wake waliwaita Wanazareti. Mara nyingi walizungumza juu ya Yesu wa Nazareti.

Haikuwa lazima kuweka chini, lakini kwa watu ambao hawakumpenda, wangeweza kusema, vizuri, anatoka katika kijiji hiki kidogo. Namaanisha, yeye si mtu muhimu. Kwa hiyo, Mathayo anajibu hilo.

Na tunaona idadi hii ya mambo ya theolojia katika kifungu hiki, mambo ambayo inatufundisha. Kwanza, tunaona muhula kutoka kwa shida. Kifo cha Herode kinatajwa mara tatu.

Herode alitaka kumuua mtoto na mama yake, lakini Mungu pekee ndiye anayeshikilia nguvu za uzima na kifo. Milango ya mauti haiwezi kuwashinda watu wa Mungu. Tukifa, hakuna unywele mmoja wa vichwa vyetu unaoanguka chini bila Mungu kujua.

Tunaweza kumtumaini baba yetu wa mbinguni, na pia anaweza kutuhifadhi ikiwa ni mapenzi yake. Na hivyo, katika kesi hii, Mungu anahifadhi makusudi yake. Pia tunaona kurudi kwa Yesu kama kitu kama Musa mpya au mkombozi.

Nilitaja hapo awali jinsi Musa aliambiwa angeweza kurudi Misri kwa sababu wale waliotafuta uhai wake walikuwa wamekufa. Na Yusufu anaambiwa katika ndoto, unaweza kurudi kwenye Nchi Takatifu kwa sababu wale waliotafuta maisha ya mtoto wamekufa. Lakini anaposikia kwamba Arkelao, mwana wa Herode Mkuu anatawala Yudea, anakaa badala yake katika Galilaya kwa sababu Herode Antipa hakuwa mtu mzuri zaidi ulimwenguni, mtawala wa Galilaya, lakini alikuwa bora zaidi kuliko Arkelao.

Na hilo ni jambo jingine tunaloliona katika simulizi kwamba Mungu anaweza kutupa hekima. Katika kisa hiki, Yosefu alikuwa na hekima kwa sababu Arkelao hakuwa mtu mzuri sana, mtawala wa Yudea. Alianza kutawala katika Yudea baada ya kifo cha baba yake Herode Mkuu.

Lakini kama mwanahistoria mmoja alivyosema, Archelaus alikuwa na maovu yote ya baba yake, lakini hakuna fadhila zake. Hiyo ni, alikuwa mtu asiye na huruma sana, mtu mbaya sana, lakini alikuwa msimamizi mbaya, tofauti na baba yake, na aliishia kufukuzwa mwaka wa 6 hadi Vienna huko Gaul. Kwa hiyo, ilikuwa ni jambo la hekima kwake asikae Yudea, na asirudi Bethlehemu.

Lakini pia tunaona hatimaye kwamba ulikuwa ni mpango wa Mungu kukaa Nazareti. Nazareti haikuwa muhimu kisiasa, na ilikuwa na makazi labda 500, tumeona. Kwa hivyo, hiyo inakaribisha mantiki ya kibiblia, na mantiki ya kibiblia ni kwamba ilikuwa muhimu kimungu.

Na Mathayo ananukuu, hasemi nabii, anasema manabii. Kwa hiyo, anaweza kuwa anasuka pamoja baadhi ya maandiko tofauti kama walivyofanya wafasiri wa Kiyahudi wa siku zake. Anapaswa kuitwa Mnazareti.

Naam, wakati fulani wakalimani wa Kiyahudi pia walitumia tamthilia za maneno. Wakati mwingine walichanganya dokezo na kutumia maigizo ya maneno. Kwa hivyo, wasomi leo wamepata shida kujua ni vifungu gani anazungumza.

Wasomi fulani wanafikiri kwamba anazungumza kuhusu Waamuzi sura ya 13, ambapo Samsoni alikuwa Mnadhiri. Anapaswa kuitwa Mnadhiri. Lakini idadi kubwa ya wasomi wanafikiri kwamba ni tamthilia ya Kiebrania.

Katika sura ya Isaya juu ya neno la Kiebrania netzer , tawi, ambalo linaweza kuwa sehemu ya asili ya jina Nazareti kwa sababu ni mahali pa matawi. Lakini neti maana yake ni tawi na inatumika kama cheo kwa ajili ya mfalme aliyeahidiwa ajaye katika Isaya sura ya 11 na mstari wa kwanza. Pia inatumika kama jina la kimasiya katika Vitabu vya Kukunjwa vya Bahari ya Chumvi na kadhalika.

Kwa hivyo, labda Mathayo anafanya jambo la hali ya juu, lakini katika kesi hii, ni ya hali ya juu sana hivi kwamba wasomi leo bado wanajaribu kubaini ni kitu gani cha hali ya juu alichokuwa akifanya. Pia, nilipuuza kutaja hili mapema, lakini una jambo lile lile katika Mathayo sura ya kwanza na seti hizi za vizazi 14. Baadhi ya wasomi wanasema kwamba kuna kwamba kutumia kanuni ya Kiyahudi ya gematria.

14 ni njia ya kutamka David katika herufi za Kiebrania unapotumia kila herufi kama nambari za Kiebrania kwa alfabeti ya Kiebrania. Kwa hivyo, kuna mambo kadhaa yanayoweza kujadiliwa ambayo tunaweza kuingia ndani katika injili ya Mathayo. Sijaribu kuingia katika hayo yote, lakini kwa hili, tunamaliza Mathayo sura ya pili.

Na tunaingia kwenye Mathayo sura ya tatu, ambapo tunakutana na ujumbe wa Yohana Mbatizaji. Tutaangalia kwanza ujumbe wake. Naam, tutaangalia kwanza mtindo wake wa maisha na kisha ujumbe wake.

Maonyo ya Nabii wa Jangwani, sura ya tatu, aya ya kwanza hadi ya 12. Josephus, mwanahistoria wa Kiyahudi kutoka karne ya kwanza, pia anazungumza kuhusu Yohana Mbatizaji, pia anazungumza kuhusu Yohana akiwabatiza watu katika Yordani. Lakini Josephus anaandikia hadhira ya Wagiriki au angalau hadhira ya Wayahudi walioishi nje ya nchi.

Pia anatarajia baadhi ya wasomaji wa Mataifa. Naye Josephus anaonyesha Yohana kuwa mwanafalsafa wa maadili wa Kigiriki. Kwa hiyo, Yohana yuko huko nje akitakasa roho zao na kisha kuitakasa miili yao kwa maji.

Lakini kimsingi, wazo ambalo tunalo katika injili, jinsi injili zinavyoiweka ni karibu na kile tunachojua Yohana angekuwa kwa sababu anahubiri katika Nchi Takatifu. Yeye si mtu ambaye anahusiana na falsafa ya Kigiriki. Sasa, kama ukichukua somo kutoka kwangu kuhusu Paulo au kitu fulani, tunaweza kuzungumza kuhusu falsafa ya Kigiriki.

Ninapenda kusoma mambo hayo yote pia. Lakini Yohana Mbatizaji hakuwa anazungumza kuhusu falsafa ya Kigiriki. Yeye ni nabii wa Yudea.

Kwa hiyo, baadhi ya wasomi walifikiri kwamba manabii walikuwa wamekoma katika siku zao. Mafarisayo walifikiri kwamba Torati haitoshi. Hatuhitaji manabii kukimbia huku na huko.

Masadukayo, wangevuruga mamlaka yao ya kisiasa kama ungekuwa na watu wanaozunguka wakisema kwamba walinena kwa niaba ya Mungu. Lakini mienendo ya watu wengi ilikuwa wazi zaidi kwa manabii. Kwa hiyo, ulikuwa na watu waliokuwa tayari kwenda hata nyikani na kuwafuata watu waliodai kuwa manabii.

Josephus anataja wengine wachache, ingawa wengi wao hawatoki wakiwa wazuri sana. Yohana Mbatizaji na Yesu hasa, ambaye Josephus anamtaja katika Mambo ya Kale 18:63 na 64. Josephus anazungumza juu ya Yesu pia na anazungumza juu yake kwa upendeleo anapozungumza juu ya Yohana kwa upendeleo.

Lakini wengi wa wengine, alisema, walikuwa wakijaribu kuzua matatizo. Mtindo wa maisha wa John. Tunaangalia eneo lake jangwani.

Imo katika injili zote nne, kabati lake la nguo, na lishe yake. Kwanza kabisa, eneo lake. Kweli, hii ingekuwa ya kihistoria? Katika Marko, tunasoma kuhusu jangwa hili lililohusishwa na Yordani.

Na mtu fulani nje ya Nchi Takatifu hangehusisha jangwa na Yordani. Ninamaanisha, ungetarajia kuwa na rutuba karibu na mto. Lakini kwa upande wa Yordani, ulikuwa na eneo hili lenye rutuba upande wowote wa Yordani.

Na kisha ikawa kidogo sana kwa vile ulienda zaidi yake. Kwa hiyo, inafaa jiografia, inafaa kwa topografia ya kanda. Pia, nyika ilikuwa mahali pa kawaida pa kukimbilia.

Ni mahali ambapo watu walienda wakati walihitaji kutoka kwa shida. Unakuta kwamba katika moja ya hadithi za baadaye za marabi, rabi huyu mmoja, Simeon ben Yochai, na mwanawe walikwenda na kujificha kwenye pango la jangwani na hawakutoka hadi waliposikia sauti ya mbinguni, unaweza kutoka. Ilikuwa pia mahali ambapo unaweza kurekodi umati kwa usalama, na kuvuta umati kwa usalama.

Vema, kwa nini Mathayo au Marko wajisumbue kuandika haya? Kwa nini ilikuwa muhimu? Vema, sababu moja ni kwamba inamtangulia Yesu, ambaye atakuwa nyikani katika sura inayofuata. Nyingine ni kwamba inadhihirisha mtindo wa maisha wa kujitenga na yale yote ambayo ulimwengu unayathamini. Jangwa lilikuwa mahali pazuri kwa wale waliotengwa na jamii.

Manabii wenye msimamo mkali, kutia ndani manabii waliopinga Warumi, wangeweza kukusanyika hapo na wasiweze kukamatwa. Majambazi walitanda nyikani. Pia, harakati za kufanya upya, kama vile watu waliotokeza Hati-kunjo za Bahari ya Chumvi katika jumuiya ya Qumran, zilikuwa harakati za nyikani.

Pia wangukuwa mbali na mamlaka na pia wangukuwa mbali na jamii potovu, kama watu wengi walivyoiona. Pia, kulikuwa na sababu ya kibiblia. Manabii wa Kibiblia walikuwa wametabiri Kutoka mpya.

Kwa hakika, tulitaja hilo katika kisa cha Isaya sura ya 11. Imo pia katika Isaya 2. Imo katika Isaya 11. Ni sehemu mbalimbali.

Moja ya mahali inapoonekana ni katika Isaya sura ya 40 na mstari wa 3. Kwa hiyo hapo unayo sauti ya mtu aliaye nyikani akisema, Mtayarishieni Mungu wetu njia. Na kwa hakika, Yohana Mbatizaji ni sauti ya namna hiyo nyikani, akitayarisha njia kwa ajili ya Kutoka kwa ahadi mpya inayokuja, enzi mpya ya wokovu. Mtindo wake wa maisha unaweza kufananisha dhabihu, ambayo inalingana na kile tutakachoona tunapotazama kabati la nguo la John, jinsi John anavyovaa.

Ninamaanisha, huko nyikani, hakuna mahali pa kuunganisha kompyuta yako ndogo. Hakuna mahali pa kuingia kwenye mtandao na kutazama video kama hii. Hakuna mahali pa kuchomeka balbu zako.

Lakini hata hivyo, ilikuwa kali hata kwa Wayudea wa karne ya kwanza. John, anavaa kama maskini zaidi ya maskini. Tena, mtindo wa maisha ya dhabihu.

Lakini kuna kipengele kingine cha jinsi anavyovaa. Na hivyo ndivyo mavazi yake yanavyomtia moyo nabii Eliya. Wafalme wa Pili 1:8, anavaa kama Eliya katika Wafalme wa Pili 1:8. Eliya alipaswa kurudi kabla ya siku ya Bwana.

Hiyo ni katika Malaki sura ya 4, mapokeo ya Kiyahudi yaliendelezwa zaidi, kitabu cha Sirach, na kadhalika. Eliya alipaswa kuandaa njia kwa ajili ya Mungu, kama vile Isaya 40 katika mstari wa 3. Inasema, mtu akija nyikani kuandaa njia ya Mungu. Naam, Yohana anatayarisha njia ya nani? Yohana anamtayarishia Yesu njia.

Waandishi wa injili walio hapa tayari, karibu na mwanzo wa injili, wanakuambia kwamba wanajua Yesu ni nani haswa. Yesu ni Mungu katika mwili. Kwa hiyo, Mathayo sura ya 3 katika mstari wa 3 inanukuu Isaya akimrejelea Yahweh.

Sasa, Mathayo hanukuu Malaki 3, ambayo Marko ananukuu, ambayo inamleta Eliya kwa njia nyingine. Mathayo hajanukuu hilo hapa. Ananukuu hiyo katika sura ya 11, lakini hiyo itakuja baadaye katika injili ya Mathayo pia.

Kando na eneo la John na kabati la nguo la John, tuna lishe ya John. Yohana anakula nzige na asali ya mwitu. Anakula mende.

Sasa, kulingana na sehemu ya ulimwengu unayotoka, hii inaweza kuonekana kuwa nzuri au hii inaweza kusikika mbaya. Nakumbuka nilipokuwa nikiishi katika Jimbo la

Plateau katika ukanda wa kati wa Nigeria, wakati chungu wanaoruka walipotoka, kila mtu alikuwa akisema, oh, hawa ni wazuri sana. Huu ni wakati wa kuwapata.

Na walikuwa waking'oa mbawa na kuzitokeza kwenye vinywa vyao. Katika baadhi ya maeneo ya Kongo, mchwa huonwa kuwa wa kitamu sana. Nzige walikuwa kosher.

Yaani yanaendana na matakwa ya Mambo ya Walawi 11. Mnaruhusiwa kula nzige. Wayahudi waliweza kula nzige.

Vitabu vya Kukunjwa vya Bahari ya Chumvi pia vinazungumza juu ya njia ifaayo ya kuandaa nzige kwa ajili ya chakula. Lakini kwa kawaida hukula nzige tu. Kuishi kwa kutegemea nzige ilikuwa ni chakula cha pekee sana.

Na ni mtu tu aliyeishi nyikani ndiye angefanya hivyo. Maisha ya kujitolea sana. Ingawa John alipata kuwatamu kidogo kwa kuweka asali ya mwitu juu yao.

Angepataje asali ya mwituni? Kweli, unaweza kuwasha moto, kuvuta nyuki nje, kisha kuchukua mzinga, kuuvunja, na kuchota asali. Chakula rahisi mara nyingi kilihusishwa na waabudu wa jangwani. Tunasoma juu yake katika sehemu mbalimbali ambapo baadhi ya Wayahudi walipaswa kufanya hivyo.

Na baadhi ya watu wametoa wito kwa hili. Kila mmoja wetu ana aina tofauti za wito. Kila mmoja wetu ana aina tofauti za dhabihu ambazo tunapaswa kufanya kwa ajili ya ufalme.

Yesu anazungumza kuhusu hili baadaye anaposema, unajua, ulilalamika kuhusu Yohana Mbatizaji. Ulisema hakuja kula wala kunywa. Lazima ana pepo.

Na Yesu alisema nilikuja nikila na kunywa. Na unasema, tazama, mtu mlafi na mlevi. Na Yesu anawaonyesha, bila kuwiana tu.

Wanataka kuwashambulia manabii bila kujali wanafanya nini. Lakini Yesu atatoa dhabihu hata zaidi ya Yohana, angalau kwa siku 40 wakati anakosa chakula kabisa. Lakini hoja ya mifano hii tofauti ni kwamba inatupasa kuhusisha kila kitu kwenye ufalme.

Ufalme ni kama lulu ya thamani kubwa ambayo mfanyabiashara alienda na kuuza kila kitu kwa ajili yake, Mathayo 13, au kama hazina iliyofichwa shambani yenye thamani ya kila kitu ulicho nacho kwa sababu ni kikubwa kuliko vyote hivyo. Yesu anastahili kila kitu. Anastahili kila dhabihu.

Na katika sehemu mbalimbali za dunia, tumeitwa kujitolea vitu mbalimbali. Kama Mkristo mchanga, nilikuwa nikishiriki imani yangu mitaani, kwa sababu nilitaka watu wengine wasikie habari njema kuhusu Bwana ambaye alikuwa ameniokoa.

Namaanisha, sikusikia habari njema kuhusu jinsi ya kuwa mfuasi wa Yesu hadi siku niliyokuwa mfuasi wake.

Na niliongoka kutoka katika imani ya Mungu siku hiyo hiyo. Lakini nyakati fulani nilipigwa kwa sababu ya kushiriki imani yangu mitaani. Maisha yangu yalikuwa hatarini.

Sasa, maisha yangu si kitu kama hicho sasa. Dhabihu ninazotoa ni tofauti sana, lakini kwa nyakati tofauti katika maisha yetu, au kwa watu tofauti kati yetu, tumeitwa kuteseka kwa mambo tofauti, lakini sisi sote ni kaka na dada, na tunahitaji kusimama pamoja. Na ikiwa uko mahali ambapo hauteseka sana, kumbuka katika maombi wale walio.

Lakini fursa zozote tulizo nazo, tunaweza kudhabihu rasilimali kwa ajili ya ufalme, kufanya lolote tuwezalo kwa chochote tulicho nacho, hali yoyote tuliyo nayo. Na hiyo ndiyo aina ya mfano tulionao hapa katika Injili. Tunajifunza pia kuhusu utume wa Yohana kwa Israeli.

Mahubiri ya Yohana, ujumbe wa Yohana. Ni ujumbe wa toba. Wayahudi walizungumza mara nyingi juu ya kutubu.

Kila wakati ulipotenda dhambi, ungehitaji kutubu. Utahitaji kufanya toba. Baadhi ya watu wamesema, vema, unajua, hili ni neno la Kiyunani metano eo , ambalo linamaanisha badiliko la mawazo.

Lakini maana ya neno haikuamuliwa na mizizi yake, kwa wewe kuchukua sehemu hii ya neno na sehemu hii ya neno, na hii ilimaanisha hivi, na hii ilimaanisha hivi. Maana ya neno huamuliwa na kile kinachotokea unapoziweka pamoja na jinsi watu wanavyotumia maneno. Na jinsi maneno haya yanavyotumika katika Injili, ni kama manabii wa Israeli waliokuwa wakiita Israeli, mgeukieni Mungu, mrudieni Bwana, ee Mungu wa Israeli.

Na Yohana anawaita watu wageuke, si kubadili fikra zao tu, bali kubadilisha maisha yao, kuyakabidhi maisha yao kwa Mungu wa Israeli. Na wanaungama dhambi zao katika mstari wa sita. Na kisha Yohana anawaonyesha kufanya hivi au anawaita kufanya hivi pia kwa tendo la toba, katika kisa hiki cha ubatizo.

Josephus anatuambia tena kuhusu hilo. Lakini sasa nini asili ya hilo? Kweli, kulikuwa na kuzamishwa kwa matambiko mbalimbali ambayo yalitumiwa zamani. Baadhi ya vikundi vikali kama vile vilivyoandika Vitabu vya Kukunjwa vya Bahari ya Chumvi vilifanya mazoezi ya kuzamisha mara kwa mara.

Kwa kweli, walifanya mazoezi wakiwa uchi, sio na mtu yeyote wa jinsia tofauti, lakini walivua uchi ili kufanya hivyo. Pengine Yohana hakufanya hivyo kwa sababu, unajua,

wako hadharani na Yordani, lakini walitaka kujifunika maji. Baadaye marabi walisema unapaswa kuwa na seah 40 za maji.

Na kwa kweli wamepima, wanaakiolojia wamepima mizinga ya kuzamisha huko Israeli ambayo Wayahudi walitumia. Na kwa hakika, wanaweza kutosheleza maji mengi kiasi hicho. Lakini kulikuwa na aina maalum ya kuzamishwa.

Kulikuwa na aina nyingine za kunawa pia, kama kwa mikono na kadhalika, lakini aina maalum ya kuzamishwa ambayo ilitumika wakati watu wa mataifa mengine walipokuwa wakiongoka na kuingia katika Dini ya Kiyahudi. Wangetumbukizwa katika maji ili kusafishwa na uchafu wao wa zamani wa Mataifa. Na tayari tulizungumza juu ya hilo hapo awali, kwamba Yohana anaweza kuwa anawaambia wasikilizaji wake wa Kiyahudi, unajua, huwezi kutegemea tu kuwa mzao wa Ibrahimu.

Vile vile tunaweza kusema kwa mtu leo, huwezi kutegemea kulelewa katika nyumba ya Kikristo kwa watu ambao walilelewa. Badala yake, sisi sote tunapaswa kuja kwa Mungu kwa maneno sawa. Sisi sote tunapaswa kutubu.

Sisi sote tunapaswa kukiri kwamba tunaokolewa tu na yale ambayo Mungu anatufanyia. Na kwa hiyo Yohana anahubiri jambo hili na linawafufua watoto kuhusu, linaibua suala la watoto wa Ibrahimu. Yohana anasema, ninyi wazao wa nyoka!

Hilo ni jambo ambalo tutaangalia slaidi chache baadaye kuliko hii, lakini ni wazi kwamba hiyo haimaanishi kuwa ya kupongeza. Sijui tamaduni nyingi sana ambapo kumwita mtu nyoka au mtoto wa nyoka ni jambo la kupongeza. Labda tamaduni zingine ni tofauti, lakini nyingi sio.

Hakika si huyu. Yohana anasema, lazima uzae matunda sawasawa na toba. Naam, hiyo ni mandhari.

Yesu anarudia hilo baadaye katika injili hii pia. Miti midogo isiyo na matunda haikuwa na maana isipokuwa kama kuni. Walikuwa wadogo sana.

Labda unaweza kuzitumia kwenye paa lako, lakini hazingetengeneza mihimili nzuri ya paa. Mara nyingi zilitumika katika Agano la Kale kama ishara ya Israeli na mataifa. Mawe pia yalitumika kama ishara ya Agano la Kale wakati mwingine kwa watu wa Mungu.

Lakini asema, Mungu aweza kumwinulia Ibrahimu watoto katika mawe haya. Na kunaweza kuwa na mchezo wa maneno katika lugha ya Kisemiti ambayo Yohana anahubiri. Mchezo wa maneno ungekuwa kati ya Aven na Ben.

Ni sawa na jiwe na jua. Mungu anaweza kuinua watoto kutoka kwa mawe haya kwa Ibrahimu na manabii mara nyingi walitumia maigizo ya maneno. Kwa hivyo, anawaonya dhidi ya kutegemea sifa za mababu.

Na tuna ujumbe wa Yohana wa hakimu ajaye na hukumu. Yohana anatangaza kwamba ufalme unakuja. Haelewi kwamba utakuja katika hatua mbili, lakini anaelewa kwamba ufalme unakuja.

Na huu ni ujumbe ambao Yesu anauendeleza na ambao Yesu anawatuma wanafunzi wake kuuendeleza. Kwa hiyo, kwa hiyo inakuwa kielelezo cha mahubiri yetu kwa namna fulani. Lakini anawaonya, ufalme unaokuja, ni kama vile mlivyo katika kitabu cha Amosi, kwamba siku hii ya Bwana inayowajia itakuwa siku ya giza, si ya nuru.

Hiyo ni siku ya ghadhabu. Ni siku ya hukumu kwa wale ambao hawajajitayarisha kwa ajili ya mfalme. Hiyo ndiyo sababu moja ambayo Mungu amewaacha watu wawe na uhuru wa kuchagua.

Hajaingilia historia tayari na kumaliza kila kitu. Tunasema, vema, iko wapi haki ya Mungu? Watu wengine wanapaswa kuacha kusema hivyo kwa sababu hawako tayari kwa haki ya Mungu. Mungu atakapokuja, atatekeleza haki kamili.

Na wale ambao wametenda dhambi wanahitaji kujiweka tayari kwa ajili ya siku hiyo. Sote tumetenda dhambi. Tunahitaji kujiweka tayari kwa siku hiyo kwa kumgeukia Mungu.

Kwa hiyo, anazungumza juu ya huyu anayekuja ambaye ataleta hukumu, lakini pia analeta ufalme. Yeye atawabatiza kwa Roho Mtakatifu na kwa moto. Naam, sijui kuhusu katika miduara yako, lakini mara nyingi nimesikia watu wakizungumza kuhusu kubatizwa kwa Roho Mtakatifu na moto kwa kurejelea kumaanisha kuwa watakatifu zaidi, kwamba moto huo unateketeza uchafu na uchafu kutoka kwetu.

Naam, moto hufananisha mambo mbalimbali katika vifungu mbalimbali vya Biblia. Wakati mwingine inaashiria utakaso. Wakati mwingine inaashiria majaribio.

Yeremia anazungumza juu ya moto uliofungwa ndani ya mifupa yake, kwamba neno la Bwana lilikuwa ndani yake kiasi kwamba hakuweza kushikilia. Lakini mara nyingi katika Biblia, moto hufananisha hukumu. Na mapokeo hayo ya Kiyahudi mara nyingi yalitumia njia hiyo hiyo.

Moto unamaanisha nini katika muktadha huu? Vema, hebu turejee mapema katika muktadha na tuangalie ni nani Yohana anahutubia. Yohana anaona wengi wa Mafarisayo na Masadukayo wakija mahali anabatiza. Katika Luka, ni umati.

Mathayo anaingia kwenye sehemu fulani ya umati. Mathayo kweli anayo kwa Mafarisayo na Masadukayo katika injili yake. Lakini tayari unajua kutoka kwa Mark kwamba watakuwa wasumbufu.

Hata hivyo, Yohana alipowaona wengi wa Mafarisayo na Masadukayo wakija mahali alipokuwa akibatiza, aliwaambia, Enyi wazao wa nyoka, ni nani aliyewaonya ninyi kuikimbia hasira inayokuja kama nyoka wakimbiao moto? Hawa ni marafiki zake? Namaanisha, je, anazungumza nao kama, oh, ninyi ni watu wacha Mungu kweli? Anaposema ninyi ni mzao wa nyoka-nyoka, kizazi cha nyoka, katika zama za kale za Mediterania, iliaminika sana, na hii ni pamoja na kati ya Mataifa, iliaminika sana kwamba jinsi watoto wa nyoka walivyojaliwa, walitoka ndani ya mama yao. Reptilia hutaga mayai, lakini huanguliwa ndani ya mama yao, kisha hutafuna tumbo la uzazi la mama yao, na hivyo kumuua mama yao. Kwa hiyo wakati mwingine watu walipotukana watu kama nyoka, ilikuwa ni kama kuwaita wauaji wa wazazi.

Na Yohana anaifanya iwe wazi zaidi. Enyi wazao wa nyoka, ninyi wauaji wazazi. Loo, mnataka kusema sisi ni watoto wa Ibrahimu.

Kweli, ninyi ni wauaji wa wazazi wenu. Uko kwenye kiwango hicho cha maadili, labda hauwasifu. Vema, Yohana anawaonya kuhusu nini? Anazungumza juu ya kukimbia kutoka kwa ghadhabu inayokuja.

Zaeni matunda yanayolingana na toba. Kila mti usiozaa matunda mazuri utakatwa na kutupwa motoni. Je! huo ulikuwa moto wa furaha? Je, huo ni moto wa moto uliofungwa ndani ya mifupa yako kukufanya uhubiri? Hapana.

Kila mti usiozaa matunda mazuri hutupwa motoni. Huu ni moto wa hukumu. Hiyo ni aya ya 10.

Mstari wa 12, mstari mara baada ya mstari wa 11, mstari wa 12 unasema kwamba uma wake wa wakati wa baridi kali u mkononi mwake na atasafisha kabisa sakafu yake ya kupuria. Vema, wangepanya nini baada ya mavuno wakati wangekusanya ngano, wangetupa ngano juu hewani na upepo ungepeperusha makapi mepesi kwa sababu makapi usingeweza kuyala. Kwa hiyo, ilikuwa ni njia ya kutenganisha ngano na makapi.

Na ndipo ungeweza kukusanya ngano ghalani, lakini makapi, hayo hayakuwa na thamani. Ilikusudiwa tu kuchomwa moto. Na wakati mwingine Mungu alipozungumza juu ya hukumu katika manabii wa Agano la Kale, pia alizungumza juu ya vitu vya hukumu yake kama makapi, ambao wangechomwa moto.

Lakini makapi hata hayakuwa mafuta mazuri. Haikuwaka haraka. Samahani, iliwaka haraka.

Haikudumu kwa muda mrefu. Na kwa hivyo, utafikiri makapi haya yanaungua haraka, lakini anasema, hapana, makapi haya yataungua kwa moto usiozimika. Ni moto gani ulikuwa moto usiozimika? Watu wa Kiyahudi walipozungumza juu ya hilo, mara nyingi walizungumza juu ya Gehena, ambayo ilikuwa maoni ya Wayahudi juu ya mahali pa waliohukumiwa.

Sasa kulikuwa na maoni tofauti ya Wayahudi kuhusu hilo, lakini yote yalikusisha uharibifu. Na baadhi yao yalikusisha uharibifu wa milele. Na akizungumza juu ya makapi haya yanawaka kwa moto usiozimika, Yohana anachukua sanamu ya kutisha sana ambayo walimu wa Kiyahudi na Mafarisayo wangezungumza juu yake kwani hiki ndicho kitakachotokea, jambo baya zaidi ambalo lingetokea kwa waliohukumiwa.

Yohana anasema ninyi Mafarisayo mnahusika kwa ajili hiyo. Naam, moto katika mstari wa 10 ni moto wa hukumu. Moto katika mstari wa 12 ni moto wa hukumu.

Kwa wale ambao wanafahamu vizuri hesabu, ni mstari gani unaokuja kati ya aya ya 10 na 12? Ndiyo, mstari wa 11, ambapo anazungumzia kubatizwa kwa Roho Mtakatifu na kwa moto. Kwa hivyo, katika muktadha, moto unarejelea nini? Katika muktadha, muktadha huu, inabidi kurejelea hukumu. Je, Mafarisayo wote wanatubu? Kumbuka, ni miti tu inayotubu na kuzaa matunda mazuri ambayo haitatupwa motoni.

Na pia, Yohana anazungumza juu ya ngano na makapi. Vema, wengine watakuwa ngano na wengine watakuwa makapi ya watu anaozungumza nao. Kwa hiyo, anazungumza na watu wengi.

Anazungumza na kundi la watu. Wewe ni wingi katika Kigiriki hapo. Kwa hiyo, wakati Yohana anazungumza na makutano, ninyi nyote mtaenda kubatizwa kwa Roho Mtakatifu na kwa moto.

Baadhi yenu mtapata Roho Mtakatifu. Baadhi yenu ni kwenda kupata moto. Kunaweza kuwa na mchezo wa maneno kwa sababu neno kwa roho na neno kwa upepo ni sawa.

Ni upepo unaotenganisha makapi. Lakini pia inaleta uhakika kwa sababu manabii wa Agano la Kale walikuwa wameahidi wakati huo, wakati ulioahidiwa wa urejesho, kwamba Mungu angemimina roho yake juu ya watu wake. Roho anaitwa Roho Mtakatifu mara mbili katika Agano la Kale katika Zaburi 51 na Isaya 63.

Lakini mara nyingi roho ya Mungu iliitwa Ruach HaKodesh, Roho Mtakatifu katika Uyahudi wa awali. Kwa hiyo, pengine hatutaki kubatizwa kwa moto jinsi andiko hili linavyomaanisha. Ndiyo, tunataka kuwa watakatifu, lakini hiyo pengine sivyo andiko hili linazungumzia.

Tunataka kuwa na Roho Mtakatifu. Na ninataka kutaja baadhi ya maoni haya juu ya Gehena ambayo nilizungumza juu yake. Baadhi ya Wayahudi wanaamini kwamba waovu wangechomwa moto mara moja.

Ingekuwa ni maangamizi ya papo hapo ya waovu. Baadhi ya Wayahudi waliamini kwamba ingekuwa adhabu ya muda kwa mwaka mmoja hivi. Kwa Waisraeli wasio waasi, ingekuwa mwaka mmoja tu.

Wengine wanaamini kwamba itakuwa mateso ya milele. Naam, katika Injili, Yohana na Yesu wanaazima picha kali zaidi ya siku zao kwa ajili ya ufufuo wa waliohukumiwa. Na nadhani ni nani mara nyingi hushughulikia hii? Watu ambao wengi wanahitaji kutikiswa kutoka kwa kuridhika kwao.

Na Yesu anawafikia watu wanaojisikia kama, oh, sisi ni wenye dhambi. Mungu asingetukubali. Anawafikia.

Lakini watu ambao ni kama, oh, sisi ni wazuri sana. Hatuhitaji habari hii njema ya ufalme unaotangaza. Anawatikisa kutoka katika kuridhika kwao, akiwaonya juu ya hukumu inayokuja.

Lakini pia tunasoma hapa kuhusu uwezo wa hakimu anayekuja. Yohana Mbatizaji, akizungumza juu ya huyu, atabatiza katika Roho Mtakatifu na kwa moto. Naam, kwa kuzingatia Agano la Kale, ni nani ambaye angemimina roho ya Mungu? Ni nani aliye na mamlaka ya kumwaga roho ya Mungu? Yoeli sura ya 2, Isaya sura ya 42, Isaya sura ya 44, Isaya sura ya 61, Ezekieli 36, Ezekieli 37, Ezekieli 39.

Mtu pekee ambaye angeweza kutoa Roho wa Mungu, mtu pekee ambaye angeweza kumwaga Roho wa Mungu ni Mungu mwenyewe. Ikiwa Yohana anatangaza mtu anayekuja, ambaye atabatiza katika Roho Mtakatifu na moto, huyu lazima awe Mungu mwenyewe. Hakuna mtu mwingine anayeweza kuidhinishwa kufanya hivi.

Na zaidi, Yohana anasema, mimi sistahili kushughulika na viatu vyake. Sasa, katika nyakati za kale, wanafunzi wa marabi wangesema kwamba wangemfanyia mwalimu wao jambo lolote ambalo mtumwa angefanya, isipokuwa kushughulika na miguu na viatu, kwa sababu hilo lilikuwa la kudhalilisha sana. Hilo lilikuwa jambo ambalo mtumwa pekee angefanya, kufunga viatu, kubeba viatu na kadhalika, kuosha miguu.

Yohana anasema, mimi sistahili hata kushughulika na viatu vyake. Sistahili hata kuwa mtumishi wake. Kumbuka, manabii walikuwa watumishi wa Yehova.

Manabii walikuwa watumishi wa Mungu katika Agano la Kale. Yohana anasema, huyu ni mkuu sana. Huyu ni Yehova mwenyewe.

Yohana anatambua kwamba Yesu ni mkuu na anatalika sisi kutambua sawa, kwamba yule tunayemwabudu ni mkuu. Yeye ni Mungu katika mwili na kwa kweli anastahili sifa zetu zote na utii wetu wote.

Huyu ni Dk. Craig Keener katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Mathayo. Hiki ni kipindi cha 5, Mathayo 2-3.